

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО

Кодекс якості

Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського

Кременчук 2017

Кодекс якості Кременчуцького національного університету імені Михайла
Остроградського. – Кременчук, 2017. – 19 с.

Укладачі: С. А. Сергієнко, проректор з науково-педагогічної та методичної
роботи;

Д. М. Загірняк, доцент кафедри фінансів і кредиту;

В. О. Огарь, доцент кафедри систем автоматичного управління та
електроприводу.

Документ розроблено керуючись основними принципами «Стандартів і
рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої
освіти», а також положеннями Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 р.
№ 2145-VIII та Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-
VII, відповідними Постановами Кабінету Міністрів України та наказами
Міністерства освіти і науки України.

Затверджено Вченою радою КрНУ

Протокол № 4 від 26 грудня 2017 року

ЗМІСТ

Передмова	4
I. Терміни та визначення	5
II. Європейські стандарти забезпечення якості у вищій освіті	9
III. Стандарти внутрішнього забезпечення якості КрНУ	11
3.1 Політика щодо забезпечення якості.....	11
3.2 Розроблення і затвердження програм.....	12
3.3 Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання....	13
3.4 Зарахування, досягнення, визнання та атестація студентів.....	14
3.5 Викладацький персонал.....	15
3.6 Навчальні ресурси і підтримка студентів.....	16
3.7 Інформаційний менеджмент.....	17
3.8 Публічна інформація.....	18
3.9 Поточний моніторинг і періодичний перегляд програм.....	18
3.10 Циклічне зовнішнє забезпечення якості.....	19

Передмова

Вища освіта, дослідження та інновації відіграють вирішальну роль у підтримці соціального згуртування, економічного зростання та глобальної конкурентоспроможності. Вища освіта стає істотною складовою соціально-економічного і культурного розвитку. Водночас, зростання вимог до навичок та компетентностей вимагає від вищої освіти реагувати по-новому. Розширення доступу до вищої освіти надає університету можливість використовувати все більш різноманітний індивідуальний досвід. Відповідь на різноманітність і зростаючі очікування вимагає від університету фундаментальних змін у її наданні; це потребує більш студентоцентрованого підходу до навчання і викладання, включаючи гнучкі навчальні траєкторії та визнання компетентностей, набутих поза формальними освітніми програмами. Сам університет стає більш різноманітним за своїми місіями, способами надання освіти та співпраці, включаючи зростання інтернаціоналізації та нових форм надання освітніх послуг.

Роль забезпечення якості стає вирішальною у підтримці університету у його реагуванні на ці зміни, водночас гарантуючи, що кваліфікації, набуті студентами, та їх досвід здобуття вищої освіти залишаться на першому плані інституційних місій. Якість є результатом взаємодії між викладачами, студентами та навчальним середовищем закладу. Забезпечення якості повинно гарантувати навчальне середовище, в якому зміст програм, навчальні можливості та ресурсне забезпечення відповідають цій меті. В основі всієї діяльності щодо забезпечення якості лежать дві споріднені цілі: підзвітність і покращення. Успішно запроваджена система забезпечення якості надаватиме інформацію, що засвідчує заклад вищої освіти та громадськість у належній якості діяльності закладу вищої освіти (підзвітність) та надаватиме поради і рекомендації щодо того, як можна покращити те, що заклад робить (покращення). Таким чином, забезпечення якості та покращення якості є взаємопов'язаними. Вони можуть сприяти розвитку культури якості, яку сприйматимуть усі: від студентів і академічних працівників до керівництва й адміністрації закладу.

I. Терміни та визначення

У цьому документі терміни вживаються в наступному значенні:

забезпечення якості вищої освіти – підтримка якості вищої освіти (як системи, процесу, результату) на рівні, що відповідає встановленим нормам та стандартам, узгодженим державним, суспільним й особистим інтересам і вимогам, постійно аналізується та безперервно вдосконалюється.

забезпечення якості – сукупність процедур, що застосовуються на інституційному (внутрішньому) та національному і міжнародному (зовнішньому) рівнях для якісної реалізації освітніх / освітніх програм і присудження кваліфікацій.

заходи забезпечення якості освіти – вчинення певних дій з метою забезпечення якості освіти.

контроль якості вищої освіти – процес оцінювання якості, який сфокусований на вимірюванні якості вищого навчального закладу або освітньої програми. Включає певний набір методів, процедур, інструментів, що розроблені та використовуються для визначення відповідності реальної якості встановленим стандартам.

політика забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у ВНЗ – це сукупність стандартів, рекомендацій та рішень, прийнятих відповідно до принципів забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у ВНЗ, та процес їх виконання.

процес забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у ВНЗ – це сукупність процедур, спрямованих на впровадження принципів забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти відповідно до

законодавства України та Положення про систему внутрішнього забезпечення якості у ВНЗ.

процедура забезпечення якості – офіційно встановлений порядок проведення (здійснення) відповідних заходів щодо забезпечення якості освіти та послідовність виконання таких дій.

результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

система внутрішнього забезпечення якості – сукупність організаційних структур, процедур, процесів та ресурсів та розподіл відповідальності, що забезпечують постійне поліпшення якості освітніх програм, освітньої діяльності навчального закладу та здобуття відповідного ступеня вищої освіти і кваліфікації.

система моніторингу якості вищої освіти – постійний аналіз освітнього процесу з метою виявлення й оцінювання проміжних результатів, факторів, які на них вплинули, а також прийняття та реалізації управлінського рішення щодо регулювання і корекції освітнього процесу у ВНЗ.

система якості вищої освіти – сукупність організаційних структур, відповідальності, процедур, процесів та ресурсів, що забезпечують загальне управління якістю вищої освіти.

стейкхолдери (зацікавлені сторони, зацікавлені особи) – фізичні і юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність. Іноді їх називають групами інтересів або групами впливу.

Зовнішні стейкхолдери:

- держава, яка здійснює нормативно-правове регулювання діяльності ВНЗ і основне замовлення на підготовку фахівців вищої освіти через розподіл державного замовлення на підготовку кадрів;
- регіональні органи державної влади та органи місцевого самоврядування;
- роботодавці (великі промислові підприємства; малі та середні підприємства; організації соціальної сфери), які зацікавлені в наймі компетентних спеціалістів;
- школярі, абітурієнти та їх батьки, які знаходяться на стадії вибору ВНЗ;
- освітні установи різних типів і видів, які розташовані в регіоні дислокації ВНЗ;
- різноманітні громадські організації та об'єднання, які безпосередньо не пов'язані із системою освіти (політичні партії, етнічні та інші соціальні групи, творчі спілки, наукові установи тощо), але які зацікавлені у соціальному партнерстві.

Внутрішні стейкхолдери:

- різні категорії осіб, що отримують освіту (студенти бакалаврату, магістратури, вільні слухачі, аспіранти та докторанти) та їх батьки;
- науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний і адміністративно-управлінський персонал.

студентоцентроване навчання – це процес якісної трансформації навчального середовища для студентів та інших осіб, які навчаються, (здобувачів вищої освіти) метою якого є покращення їх автономії і здатності до критичного мислення на основі результатного підходу.

якість вищої освіти – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.

якість освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі/закладі вищої освіти, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education) – Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості у Європейському просторі вищої освіти;

EHEA (the European Higher Education Area) – Європейський простір вищої освіти;

EQAR (the European Quality Assurance Register for Higher Education) – Європейський реєстр забезпечення якості вищої освіти;

ECTS (the European Credit Transfer and Accumulation System) – Європейська система переведення і накопичення балів;

ENQA (the European Association for Quality Assurance in Higher Education) – Європейська асоціація забезпечення якості вищої освіти.

II. Європейські стандарти забезпечення якості у вищій освіті

ESG – це набір стандартів і рекомендацій для внутрішніх і зовнішніх систем забезпечення якості у вищій освіті. ESG не є стандартами якості, чи приписами щодо того, як необхідно втілювати процеси забезпечення якості, але вони надають орієнтири, охоплюючи аспекти, які є вирішальними для успішного забезпечення якості та навчальних середовищ у вищій освіті. ESG слід розглядати у ширшому контексті, що також включає рамки кваліфікацій, ECTS та додатки до дипломів, які також сприяють побудові прозорості та взаємної довіри у вищій освіті у ЕНЕА.

ESG зосереджені на забезпеченні якості стосовно навчання і викладання у вищій освіті, включаючи навчальне середовище та відповідні зв'язки з дослідженнями та інноваціями. Крім того, у закладів є процедури і процеси, щоб забезпечувати та покращувати якість своєї діяльності, такої як дослідження та врядування. ESG застосовуються до всієї вищої освіти, що пропонується у ЕНЕА, незалежно від типу навчання чи місця викладання.

ESG мають такі цілі:

- встановлюють спільні рамки щодо систем забезпечення якості для навчання і викладання на європейському, національному та інституційному рівні;
- роблять можливим забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти у Європейському просторі вищої освіти;
- підтримують взаємну довіру, таким чином сприяючи визнанню та мобільності у межах та поза національних кордонів;
- надають інформацію щодо забезпечення якості у ЕНЕА.

ESG ґрунтуються на таких чотирьох принципах забезпечення якості у ЕНЕА: заклади вищої освіти несуть первинну відповідальність за якість вищої освіти, що надається; забезпечення якості відповідає різноманітності систем вищої освіти, закладів вищої освіти, програм і студентів; забезпечення якості сприяє розвитку культури якості; забезпечення якості

враховує потреби та очікування студентів, усіх інших стейкхолдерів та суспільства.

Стандарти щодо забезпечення якості поділяються на три частини:

- внутрішнє забезпечення якості;
- зовнішнє забезпечення якості;
- агентства забезпечення якості.

Ці три частини взаємопов'язані за своєю сутністю і разом формують основу Європейської рамки забезпечення якості. Зовнішнє забезпечення якості визнає стандарти внутрішнього забезпечення якості, таким чином гарантуючи, що внутрішня робота, виконувана закладами, безпосередньо відповідає будь-якому зовнішньому забезпеченню якості, яке вони проходять. Так само агентства забезпечення якості відносяться до зовнішнє забезпечення якості. Тобто ці три частини взаємодоповнюються у закладах вищої освіти та агентствах, а також передбачають розуміння того, що інші стейкхолдери також роблять внесок до цієї рамки. Як наслідок, ці три частини слід розглядати як єдине ціле. Стандарти встановлюють погоджену та прийнятну практику для забезпечення якості у вищій освіті у ЕНЕА, а отже, їх повинні враховувати всі, хто надає вищу освіту будь-якого типу. Підсумковий перелік стандартів щодо забезпечення якості для зручності наведено у додатку.

Рекомендації пояснюють, чому важливі ці стандарти, а також описують можливі способи запровадження цих стандартів. Вони окреслюють належну практику у відповідній галузі для врахування учасниками (суб'єктами), залученими до забезпечення якості. Запровадження може відрізнятись у залежності від різних умов.

III. Стандарти внутрішнього забезпечення якості КрНУ

3.1 Політика щодо забезпечення якості

Стандарт ESG:

Університет формує політику щодо забезпечення якості, яка є публічною і складає частину його стратегічного менеджменту. Внутрішні стейкхолдери розробляють і втілюють політику через відповідні структури і процеси, залучаючи до цього зовнішніх стейкхолдерів.

У КрНУ ім. М. Остроградського політика складає основу узгодженої інституційної системи забезпечення якості, формує цикл безперервного вдосконалення та сприяє підзвітності університету. Вона підтримує розвиток культури якості, в якій усі внутрішні стейкхолдери беруть на себе відповідальність за якість і залучені до забезпечення якості на всіх рівнях закладу. Щоб сприяти цьому, політика має офіційний статус і є загальнодоступною.

Політика щодо забезпечення якості відображає взаємозв'язок між дослідженнями з одного боку та навчанням і викладанням з іншого, враховуючи національний, інституційний контексти і стратегічний підхід університету. Політика підтримує:

- організацію системи забезпечення якості в інститутах/факультетах, кафедрах та в інших організаційних одиницях, а також участь керівництва університету, окремих працівників і студентів у прийнятті на себе обов'язків із забезпечення якості;
- академічну доброчесність і свободу та застерігає проти академічного шахрайства (плагіату);
- запобігає нетолерантності будь-якого типу або дискримінації щодо студентів чи працівників;

– сприяє залученню зовнішніх стейкхолдерів до забезпечення якості освіти.

Політика реалізується на практиці завдяки внутрішнім процесам забезпечення якості, які уможливають широку участь усіх представників університету.

3.2 Розроблення і затвердження програм

Стандарт ESG:

Університет розробляє і затверджує свої програми. Програми слід розробляти таким чином, щоб вони відповідали визначеним для них цілям, включаючи заплановані результати навчання. Необхідно чітко визначити й озвучити кваліфікації, отримані внаслідок навчання за програмою; вони повинні відповідати певному рівню національної рамки кваліфікацій вищої освіти, а отже й Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти.

Освітні програми знаходяться у центрі місії університету, пов'язаної з викладанням. Вони забезпечують студентів академічними знаннями й навичками, включаючи ті, що є загальними, які можуть вплинути на особистий розвиток та можуть бути застосовані студентами у майбутній кар'єрі.

Програми:

– розробляються відповідно до загальних цілей програми, що відповідають інституційній стратегії та мають визначені очікувані результати навчання;

– розробляються із залученням у цей процес студентів та інших стейкхолдерів;

– використовують зовнішню експертизу та орієнтири;

- відображають цілі вищої освіти Ради Європи;
- розроблені таким чином, щоб сприяти прогресу студентів;
- визначають очікуване навантаження студентів у ECTS;
- підлягають офіційному процесу затвердження у закладі.

3.3 Студентоцентроване навчання, викладання та оцінювання

Стандарт ESG:

Університет забезпечує реалізацію програм таким чином, щоб заохотити студентів брати активну роль у розвитку освітнього процесу, а оцінювання студентів відображало цей підхід.

Студентоцентроване навчання і викладання відіграють важливу роль у стимулюванні мотивації студентів, їх самоаналізі та залученні до освітнього процесу. Це означає ретельне обговорення процесів розроблення та реалізації освітніх програм та оцінювання результатів навчання.

Запровадження студентоцентрованого навчання і викладання є таким, що:

- поважає і враховує різноманітність студентів та їх потреби, уможливорюючи гнучкі навчальні траєкторії;
- враховує та використовує різні способи надання освітніх послуг, якщо це доцільно;
- гнучко використовує різноманітні педагогічні методи;
- регулярно оцінює та коригує способи надання освітніх послуг і педагогічні методи;
- підтримує відчуття автономності у студентів/слухачів, водночас забезпечуючи йому відповідний супровід і підтримку з боку викладача;
- сприяє взаємній повазі у стосунках «студент-викладач»;
- має належні процедури для розгляду скарг студентів.

Визнаючи важливість оцінювання для прогресу студентів та їх майбутньої кар'єри, процедури забезпечення якості для оцінювання передбачають таке:

- оцінювачі ознайомлюють з існуючими методами проведення тестування та екзаменування і отримують підтримку для розвитку власних навичок у цій сфері;
- критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок оприлюднюються заздалегідь;
- оцінювання дозволяє студентам продемонструвати міру, в якій було досягнуто запланованих результатів навчання. Студенти отримують відгук, який, за необхідності, супроводжується порадами щодо освітнього процесу;
- де можливо, оцінювання проводиться більше як одним екзаменатором;
- інструкції з оцінювання враховують пом'якшувальні обставини;
- оцінювання є послідовним і чесно застосовується до всіх студентів та проводиться відповідно до встановлених процедур;
- визначено офіційну процедуру розгляду звернень студентів.

3.4 Зарахування, досягнення, визнання та атестація студентів

Стандарт ESG:

Університет послідовно застосовує визначені наперед та опубліковані інструкції, що охоплюють усі стадії «життєвого циклу» студента, наприклад, зарахування, досягнення, визнання та атестацію.

Забезпечення умов і підтримки, необхідних для досягнення студентами прогресу у своїй академічній кар'єрі, відповідає інтересам кожного студента, програм, закладів і систем. У КрНУ ім. М. Остроградського розроблені процедури зарахування, визнання кваліфікацій та завершення освіти, в тому

числі для студентів, які є мобільними як у межах, так і між системами вищої освіти. Політика доступу, процеси та критерії зарахування втілюються послідовно та прозоро, забезпечуючи ознайомлення із університетом і програмою.

Університет запроваджує процеси та інструменти для збору і моніторингу інформації щодо прогресу студентів і вживає відповідні дії на основі цієї інформації.

Визнання кваліфікацій вищої освіти, періодів навчання та попереднього навчання, включаючи визнання неформального та інформального навчання, є важливими складовими забезпечення прогресу студентів у навчанні, водночас сприяючи їх мобільності.

Випуск студентів є завершальним етапом періоду навчання, в результаті якого студенти отримують документи, що роз'яснюють їх кваліфікації, включаючи досягнені результати навчання, а також контекст, рівень, зміст і статус програми, яку успішно завершили студенти.

3.5 Викладацький персонал

Стандарт ESG:

Університет повинен переконатись у компетентності своїх викладачів. Він повинен застосовувати чесні і прозорі процеси щодо прийняття на роботу та розвитку персоналу.

Роль викладача є вирішальною у створенні високоякісного досвіду студентів та уможливленні набуття знань, компетентностей і навичок. Контингент студентів, який стає усе різноманітнішим і зорієнтованим на результатах навчання вимагає студентоцентрованого навчання і викладання, а отже, роль викладача також змінюється.

Університет та його керівництво несе первинну відповідальність за якість свого персоналу та забезпечення його сприятливим середовищем, що дозволяє ефективно виконувати власну роботу, а саме:

- встановлює та слідує зрозумілим, прозорим і чесним процесам щодо зарахування на роботу та умов зайнятості, що базуються на важливості викладання;
- пропонує та сприяє можливостям для професійного розвитку викладачів;
- заохочує наукову діяльність для зміцнення зв'язків між освітою та дослідженнями;
- заохочує інновації у методах викладання та використання нових технологій.

3.6 Навчальні ресурси і підтримка студентів

Стандарт ESG:

Університет повинен мати відповідне фінансування для навчальної та викладацької діяльності, забезпечуючи адекватні та легкодоступні навчальні ресурси і підтримку студентів.

Для забезпечення гарного досвіду вищої освіти, університет надає різноманітні ресурси, щоб допомогти студентам у навчанні. Ці ресурси варіюються від фізичних ресурсів, таких як бібліотеки, навчальне устаткування та IT-інфраструктура, до людської підтримки у формі наставників, кураторів та інших консультантів. Роль підтримки має особливе значення у сприянні мобільності студентів у межах та між системами вищої освіти.

Потреби різноманітного студентського контингенту (такого як студенти: з досвідом, заочної форми навчання, працюючі, іноземні, з особливими потребами), а також перехід до студентоцентрованого навчання і гнучких методів навчання і викладання, враховуються при розподілі,

плануванні та наданні навчальних ресурсів і підтримки студентів. Внутрішнє забезпечення якості гарантує, що всі ресурси відповідають цілям, є загальнодоступними, а студенти поінформовані про наявність відповідних послуг.

У наданні послуг підтримки важливою є роль допоміжного й адміністративного персоналу, а тому, він має високу кваліфікацію та можливості для розвитку своїх компетентностей.

3.7 Інформаційний менеджмент

Стандарт ESG:

Університет повинен забезпечити збір, аналіз і використання відповідної інформації для ефективного управління своїми програмами та іншою діяльністю.

Аналіз інформаційних даних є важливим чинником при оцінці змісту освіти у КрНУ. На його основі формуються рішення щодо розробки заходів з покращення якості забезпечення освіти.

Ефективні процеси збору та аналізу інформації про освітні програми та іншу діяльність підтримують систему внутрішнього забезпечення якості.

Особлива увага приділяється наступним параметрам:

- ключові індикатори діяльності;
- профіль студентського контингенту;
- рівні досягнень, успішності та відрахування студентів;
- задоволеність студентів освітніми програмами;
- наявні навчальні ресурси та підтримка студентів;
- кар'єрні траєкторії випускників.

Особлива увага приділяється залученню студентів і персоналу при наданні й аналізу інформації та плануванні подальших відповідних заходів.

3.8 Публічна інформація

Стандарт ESG:

Університет повинен публікувати зрозумілу, точну, об'єктивну, своєчасну інформацію про свою діяльність, включаючи програми.

Інформація про діяльність університету корисна як для майбутніх, так і теперішніх студентів, випускників, інших стейкхолдерів і громадськості.

Університет надає інформацію про свою діяльність, включаючи програми, які він пропонує та критерії відбору на навчання; заплановані результати навчання за цими програмами; кваліфікації, які він надає; процедури навчання, викладання та оцінювання, що використовуються; прохідні бали та навчальні можливості, доступні для студентів; а також інформацію щодо працевлаштування випускників.

3.9 Поточний моніторинг і періодичний перегляд програм

Стандарт ESG:

Університет повинен проводити моніторинг і періодичний перегляд програм, щоб гарантувати, що вони досягають встановлених для них цілей і відповідають потребам студентів і суспільства. Ці перегляди повинні вести до безперервного вдосконалення програми. Про будь-які дії, заплановані або вжиті як результат перегляду, слід інформувати всі зацікавлені сторони.

Регулярний моніторинг, перегляд і оновлення освітніх програм мають на меті гарантувати, що надання освітніх послуг залишається на відповідному рівні, а також створює сприятливе й ефективне навчальне середовище для студентів.

Вони включають оцінювання:

– змісту програми з урахуванням останніх досліджень у даній галузі знань, гарантуючи, що програма відповідає сучасним вимогам;

- потреб суспільства, що змінюються;
- навчального навантаження студентів, їх досягнень і завершення освітньої програми;
- ефективності процедур оцінювання студентів;
- очікувань, потреб і задоволення студентів стосовно програми;
- навчального середовища і послуг з підтримки студентів, а також їх відповідність меті програми.

Освітні програми регулярно аналізуються. Обговорення програм проводиться при обов'язковому залученні до цього процесу студентів та інших стейкхолдерів. Зібрана інформація враховується під час оновлення програми, для забезпечення її відповідності сучасним вимогам. Характеристики оновленої програми публікуються.

3.10 Циклічне зовнішнє забезпечення якості

Стандарт ESG:

Університет повинен проходити зовнішнє забезпечення якості відповідно до ESG на циклічній основі.

Зовнішнє забезпечення якості у його різноманітних формах може підтверджувати ефективність внутрішнього забезпечення якості університету, діяти як каталізатор для вдосконалення і пропонувати нові перспективи закладу. Воно також надає інформацію, що засвідчує громадськість у якості діяльності університету.

Університет бере участь у циклічному зовнішньому забезпеченні якості, що враховує, де це доречно, вимоги законодавчої бази, в якій функціонує університет.

Забезпечення якості – це безперервний процес, який не завершується зовнішнім відгуком або звітом, або подальшими діями з боку університету. Таким чином, університет гарантує, що прогрес, досягнутий після попередньої фази зовнішнього забезпечення якості, враховано при підготовці до наступної.